

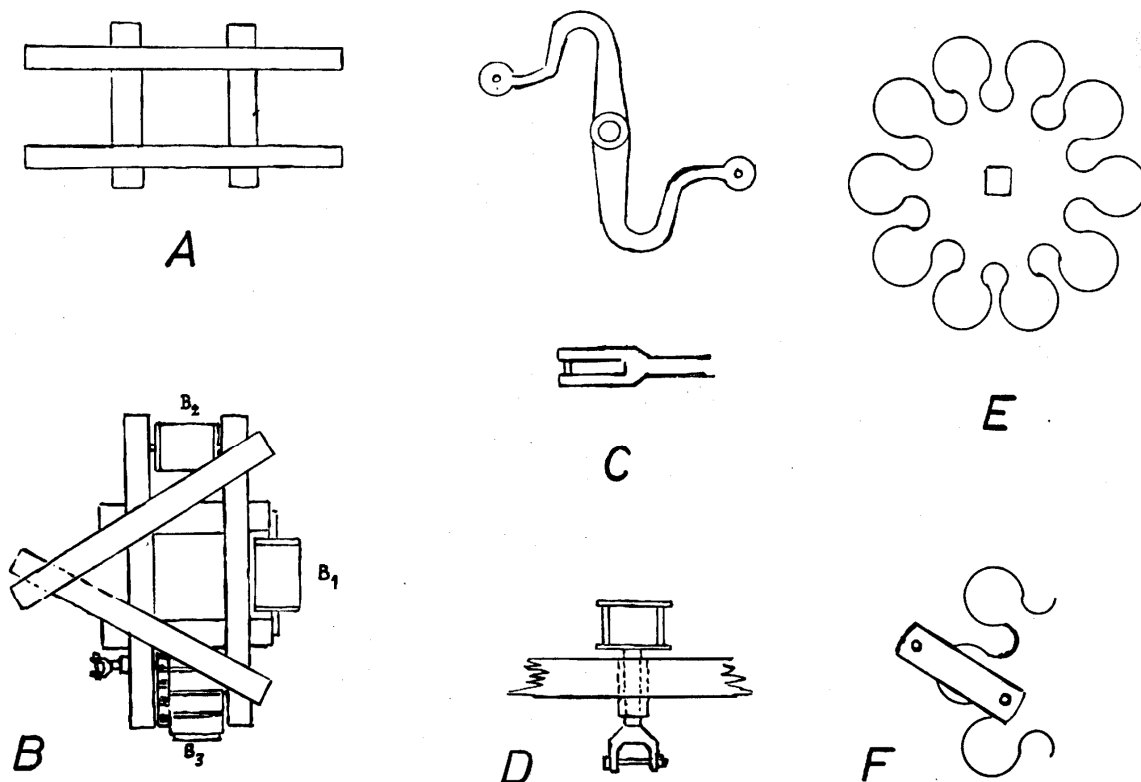
Den roterande mörghackan från Norrvidinge.

Av Nils-Erik Winther

I början av lantbrukets industrialisering på 1880-talet ritade och konstruerade lantbrukaren Per Persson, nr 7*), i Norrvidinge socken en roterande mörghacka som skulle underlätta och göra framtagningen av mörgh säkrare.

Det var nya odlingsmetoder och jordförbättring som präglade denna tid. Mörgh - en kalkhaltig lera eller sand - togs upp ur jorden på den skånska slätten för att spridas på åkrarna och därmed öka skördarna. Många öppna runda mörghgravar skapades i slättlandskapet. Dessa "slätterns ögon" har till en del bevarats och är nu i lag skyddade.

På 1880-talet tillgick mörghupptagningen överallt efter nästan samma mönster. När man genom hackning och grävning hunnit ner till något över en meters djup påbörjades undermineringen av gropens sidor, det blev riskfyllt att arbeta nere i gropen. Efter en olyckshändelse började Per Persson att rita på en konstruktion till en roterande mörghacka som skulle placeras nere i gropen. Mörghhackan manövrerades med polhemskopplingar på axel till hästvandring på säkert avstånd till gropen.

2. A. Ramkonstruktion. B. Maskinen, sedd uppi från. C. Den dubbelt S-formade armen, i vilken de vridbara klorna är fästade. D. Kuggdrivaren. E. Kugghjulet. F. Kuggdrivarens verkningssätt.

1884 var Per Perssons roterande mägerhacka färdig och kunde förevisas på lantbruksmötet i Marieholm den 18 juli samma år. Här uppmärksammades den av sakkunniga inom lantbrukets utveckling och Per Persson blev inbjuden till Alnarp för ytterligare demonstration för bland annat lantbruksklubben, omdömet blev positivt, maskinen var praktisk.

Någon praktisk användning för den roterande mägerhackan kom det aldrig att bli då det var utveckling inom konstgödslandet, en fabriksanläggning för framställning av konstgödsel hade vid denna tid byggts i Landskrona, därmed var mägerlingens tid förbi och kom att helt upphöra.

Lantbrukaren och häradsdomaren Per Persson född 1843 var en odalman i Norrvidingebygden. Per Persson på nr 7 har efterlämnat en handskriven bygdekrönika från 1922 "Minnen från Landskronaslätten" där han berättar sina minnen från tiden 1850-1920.

Författaren Nils Ludvig Olsson träffade Per Persson 1935. Han skriver i sin bok "Mitt i Skåne" om denne "för den dagliga levnaden minnesgode man, som med god urskillning och lugnt sinne berättar om det särskilda och samfällda livet på gården, nabolaget och byn Norrvidinge med omnejd".

*Roterande mägerhacka.
Bilderna från Harjagers härads
hembygdsförenings samlingar.
Foto Nils-Erik Winther,
Allarp 2011.*

*Litt: Skånes hembygdsförbunds
årsbok 1954, s. 37-45,
B-A Persson.*

*) Per Perssons gård nr 7 i Norrvidinge kyrkby tillhörde Harjagers härad före 1937. Därefter överfördes den delade socknen Norrvidinge i sin helhet till Onsjo härad.